

Archeo-rapport 315

Het archeologisch onderzoek aan de Kasteelhoeve te Linden

Jeroen Verrijckt & Maarten Smeets

Kessel-Lo, 2015
Studiebureau Archeologie bvba

Archeo-rapport 315

Het archeologisch onderzoek aan de Kasteelhoeve te Linden

Jeroen Verrijckt & Maarten Smeets

**Kessel-Lo, 2015
Studiebureau Archeologie bvba**

Colofon

Archeo-rapport 315
Het archeologisch onderzoek aan de Kasteelhoeve te Linden

Opdrachtgever:	Stas NV
Projectleiding:	Maarten Smeets
Leidinggevend archeoloog:	Maarten Smeets
Auteurs:	Jeroen Verrijckt en Maarten Smeets
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

D/2015/12.825/58

Studiebureau Archeologie bvba
Jozef Wautersstraat 6
3010 Kessel-Lo
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2015, Studiebureau Archeologie bvba

Administratieve fiche

Site	Linden-Kasteelhoeve
Locatie	Vlaams-Brabant, Linden, Kerkdreef 3-5
Lambert 72- coördinaten	Hoekpunt 1: X177806, Y176217 Hoekpunt 2: X177903, Y176214 Hoekpunt 3: X177902, Y176154 Hoekpunt 4: X177841, Y176155
Oppervlakte projectgebied	300 m ²
Kadastergegevens	Afdeling: 4 Sectie: C perceelsnummers: 88f en 88e
Opdrachtgever	Stas NV, Brakumpad 1, 3210 Lubbeek
Vergunningsnummer	2015/051
Vergunningshouder	Maarten Smeets
Bijzondere voorwaarden	Geen
Termijn veldwerk	14 juli 2015
Aard van de bedreiging	Plaatsen regenwaterputten, riolering en infiltratiebekken
Archeologische verwachting	19 ^{de} -eeuwse hoeve
Wetenschappelijke begeleiding	Geen

Inhoudstafel

Inhoudstafel	p. 1
Hoofdstuk 1 Inleiding	p. 3
1.1 Algemeen	p. 3
1.2 Beschrijving van het onderzoeksgebied	p. 3
1.3 Archeologische en historische voorkennis	p. 4
1.4 Lithostratigrafische en bodemkundige opbouw	p. 6
Hoofdstuk 2 Werkmethode	p. 9
Hoofdstuk 3 Analyse	p. 11
Hoofdstuk 4 Besluit	p. 15
Bibliografie	p. 17
Bijlagen	p. 19
Bijlage 1: Sporeninventaris	p. 21
Bijlage 2: Fotoinventaris	p. 23

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Algemeen

Wegens de plaatsing van regenwaterputten, riolering en een infiltratiebekken heeft Onroerend Erfgoed een archeologische onderzoek met ingreep in de bodem opgelegd (vergunningsnummer 2015/051) op een terrein met een oppervlakte van 300 m² gelegen aan de Kerkdreef 3-5 te Linden. Het veldwerk werd uitgevoerd door Studiebureau Archeologie bvba op 14 juli 2015.

1.2 Beschrijving van het onderzoeksgebied

Het terrein is gelegen in een landelijke context op circa 200 m ten zuidwesten van het dorpscentrum van Linden (gemeente Lubbeek) (fig. 1.1) en is kadastraal gekend als Lubbeek Afdeling: 4, Sectie: C, perceelsnummers: 88f en 88e (fig. 1.2). Geo-archeologisch gezien is het projectgebied gesitueerd in de (zand)leemstreek (fig. 1.3).

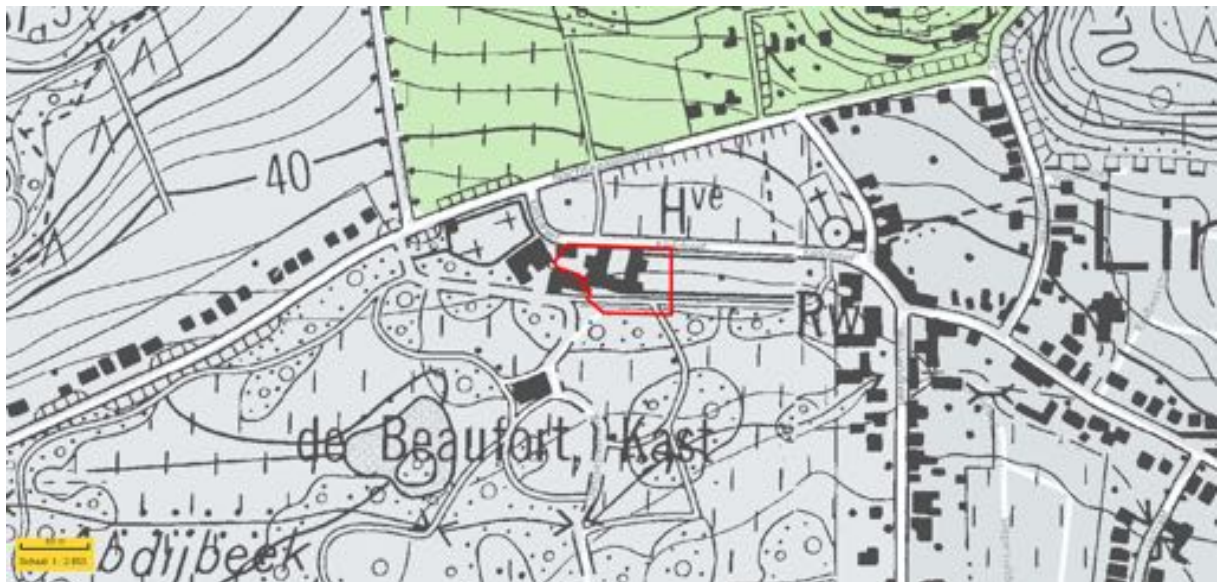

Fig. 1.1: Uittreksel van de topografische kaart met situering van het projectgebied (©Databank Ondergrond Vlaanderen).

Fig. 1.2: Uittreksel van het kadastrale plan met situering van het projectgebied (©CADGIS).

Fig. 1.3: Situering van het projectgebied binnen de verschillende Vlaamse archeoregio's¹.

1.3 Archeologische en historische voorkennis

In de nabijheid van het projectgebied zijn verscheidene meldingen aanwezig in de CAI (fig. 1.4). Enkele van deze meldingen hebben betrekking tot veldkarteringen die in het kader van een licentiaat-thesis zijn uitgevoerd². Zo zijn er bij CAI 119 vondsten in lithisch materiaal aangetroffen, vermoedelijk daterend uit het neolithicum, alsook (post-)middeleeuwse ceramiek en bouw materiaal. Ter hoogte van CAI 641, CAI 642 en CAI 643 zijn (post-)middeleeuwse ceramiek en bouwmaterialen aangetroffen.

¹ <https://onderzoeksbalans.onroerendergoed.be/onderzoeksbalans/archeologie>

² Gobin 1994: 69-71, 143-145, 145-147, 147-148 en 161.

CAI 575 betreft een melding van lithisch materiaal met onbekende datering³. Hiernaast is er 1 melding in de omgeving aanwezig die betrekking heeft op het voorkomen van een site op de Ferrariskaart. Het betreft hier een site met welgracht welke geïventariseerd is als CAI 163899. De overige twee meldingen bevinden zich vlak naast of in het onderzoeksgebied. CAI 4945 betreft de verdwenen kerk die dateert uit (minstens) de late middeleeuwen. Deze kerk maakte onderdeel uit van het kasteeldomein van de heren van Linden. Dit kasteeldomein staat geïventariseerd als CAI 163897. Het betreft het kasteel van Beaufort waarvan de datering terug gaat tot minstens de 12de eeuw. Het domein bestond uit een tweedelige motte-site die in 1380 werd platgebrand. Nog dezelfde eeuw werd de site heropgebouwd. In 1578 werd het kasteel opnieuw verwoest en in 1661 werd het terug heropgebouwd. Het grootste gedeelte van het kasteel zoals het er nu staat, dateert uit de 17^e eeuw. Grenzend aan het kasteeldomein en de oude kerk bevindt zich een kasteelhoeve die midden 17de eeuw is opgericht. Gedurende de 18de eeuw werden hier een langsschuur en wagenhuis aan toegevoegd. Naast deze kasteelhoeve ligt de 19de-eeuwse kasteelhoeve. Deze werd rond 1870 gebouwd als remise en stallen en vormt het huidige projectgebied⁴.

Fig. 1.4: Uittreksel uit de CAI met situering van het projectgebied⁵.

De Kerkdreef is op oud kaartmateriaal duidelijk zichtbaar (fig. 1.5) en maakt een kronkeling langsheen de oude (thans verdwenen) kerk. In de directe omgeving van het onderzoeksgebied zijn een 17de-eeuwse hoeve met bijgebouwen aanwezig. Enkele van de bijgebouwen situeren zich binnen het projectgebied. De hoeve bestaat vandaag nog steeds. Het meest oostelijke bijgebouw is in 1841

³ Vermeersch 1976: 171.

⁴ Inventaris bouwkundig erfgoed.

⁵ www.agiv.be

verdwenen⁶. Ten zuiden van het projectgebied bevindt zich het kasteel wat bestaat uit een dubbele omwalling. Binnen de buitenste omwalling bevinden zich tuinen, de tweede omwalling omvat de kasteelgebouwen. Aan de oostelijke zijde van het onderzoeksgebied is op de Ferrariskaart een dreef aanwezig, op de atlas der Buurtwegen staat deze aangeduid als bosweg.

Fig. 1.5: Evolutie van het landgebruik ter hoogte van het projectgebied op basis van historische kaarten.

1.4 Lithostratigrafische en bodemkundige opbouw

Volgens de gegevens van de bodemkaart wordt het projectgebied ingenomen door sterk vergraven zones (OT) (fig. 1.6). Ten noorden van het onderzoeksgebied bevinden zich (matig) droge zandleembodems al dan niet met B-horizont (Lbp(c) en wLca) en matig droge lichte zandleembodems met een weinig duidelijk ijzer of humus B-horizont (Pcf(p)). Ten oosten van het onderzoeksgebied bevinden zich zeer natte tot natte zandleembodems met B-horizont (Afa en Lhc), die in zuidelijke richting overgaan naar matig natte tot matig droge zandleembodems met B-horizont (Lca0 en Lda0).

⁶ De schuur die op de Ferrariskaart binnen het projectgebied lijkt te vallen, ligt in werkelijkheid er net buiten en is nog steeds aanwezig.

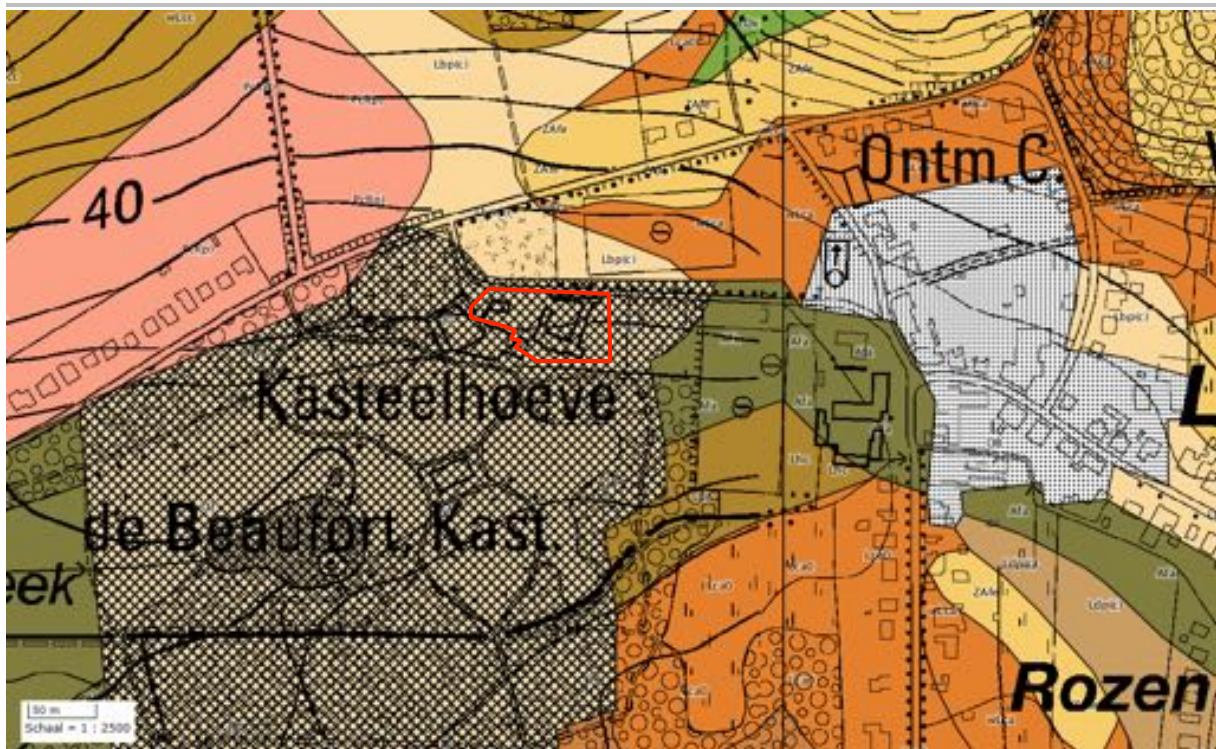

Fig. 1.6: Uitsnede van de bodemkaart met aanduiding van het projectgebied (©Databank Ondergrond Vlaanderen), gearceerde zones zijn sterk vergraven zones, beide zijn Lbp(c)-bodems en oranje wLca-bodems..

Hoofdstuk 2 Werkmethode

Tijdens het veldwerk werden de locaties voor waterputten en bezinkputten onderzocht door middel van machinaal aangelegde werkputten ter grootte van de werkzone. Er werden negen putten en één sleuf gegraven. (fig. 2.1). In totaal werd een oppervlakte van 76 m² onderzocht.

Op een voorafgaandelijk overleg met Onroerend Erfgoed was vastgelegd dat de sleuven voor leidingen van en naar de te plaatsen waterputten en bezinkputten enkel onderzocht dienden te worden als er relevante sporen werden aangetroffen in de proefputten en -sleuf.

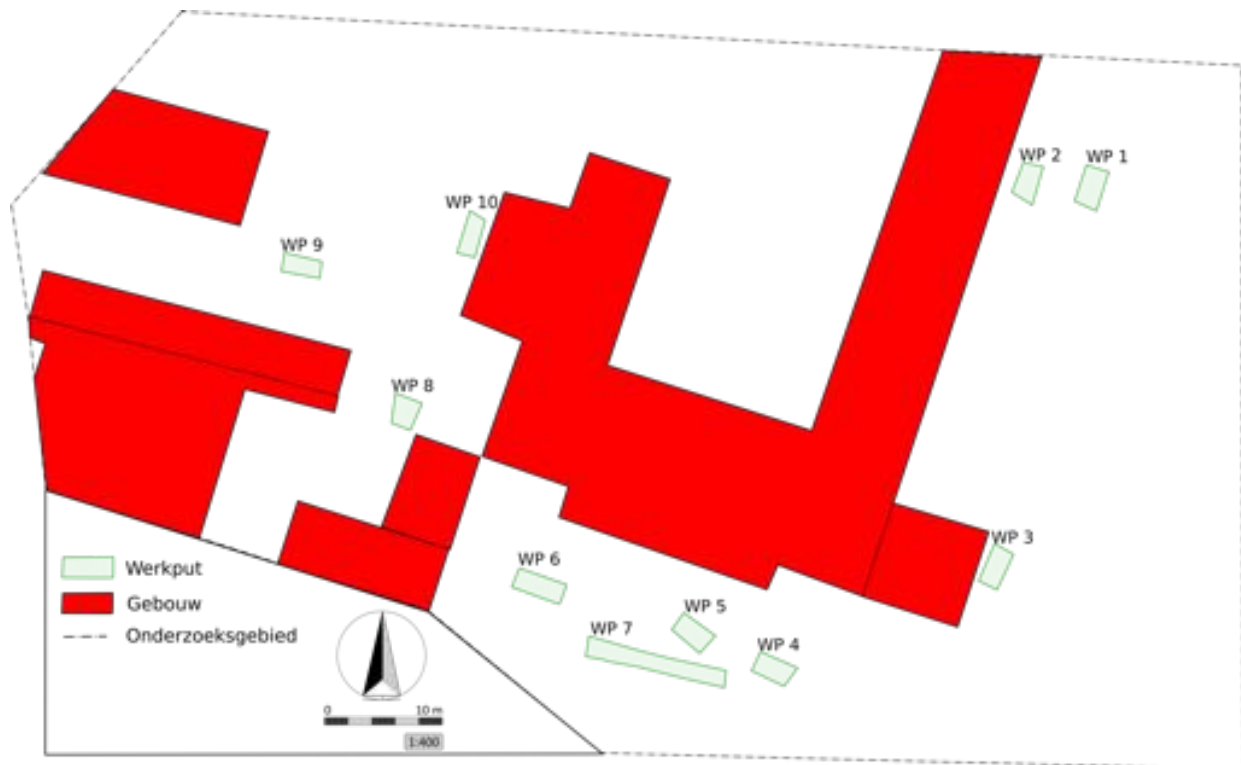

Fig. 2.1: Het sleuvenplan.

De contouren van de proefsleuven, de sporen en de maaiveldhoogtes werden ingemeten met behulp van een GPS-toestel.

Hoofdstuk 3 Analyse

Er werden in totaal 2 sporen geregistreerd. In beide gevallen gaat het om recente muren. Daarnaast werden enkele nutsvoorzieningen aangetroffen. De recente nutsvoorzieningen werden aangetroffen in WP 3 (electriciteitsleiding), WP 5 en WP7 (riolering). Beide staan in verband met de nog aanwezige bebouwing.

In werkput 1 werd een bakstenen muur aangetroffen met een west-oost oriëntatie (fig. 3.2). In overleg met Onroerend Erfgoed en de opdrachtgevers werd besloten om de te plaatsen regenwaterput iets zuidelijker aan te leggen, zodat bewaring in situ mogelijk was. De tweede muur werd aangetroffen aan de rand van werkput 6 en heeft een noordwest-zuidoost oriëntatie. Deze muur maakt onderdeel uit van een beerput of bezinkput (fig. 3.3). Door de ligging van deze put aan de rand van de werkzone kan ook deze gevrijwaard worden van sloop bij plaatsing van de nieuwe water- of bezinkput.

Er werden nergens vondsten aangetroffen, waardoor een datering van de aangetroffen muren niet mogelijk is. Het is evenwel aannemelijk dat de muren in verband staan met de 19de-eeuwse hoeve of het latere erfgebruik, een aanwijzing hiervoor is terug te vinden in hetzelfde baksteenformaat als de nog aanwezige gebouwen.

Werkput 8 (WP 8) is volledig verstoord en bestond uit een vulling met afval waaronder veel ijzeren voorwerpen (fig. 3.4).

Fig. 3.1: Sporenkaart.

Fig. 3.2: Spoor 1 in WP 1.

Fig. 3.3: Spoor 2 in WP 6.

Fig. 3.4: De verstoorde werkput 8.

Hoofdstuk 4 Besluit

Conform art. 4 § 2 van het Decreet houdende Bescherming van het Archeologisch Patrimonium van 30 juni 1993 (B.S. 15.09.1993), gewijzigd bij decreet van 18 mei 1999 (B.S. 08.06.1999), 28 februari 2003 (B.S. 24.03.2003), 10 maart 2006 (B.S. 7.6.2006), 27 maart 2009 (B.S. 15.5.2009) en 18 november 2011 (B.S. 13.12.2011) zijn de eigenaar en de gebruiker ertoe gehouden de archeologische monumenten die zich op hun gronden bevinden te bewaren en te beschermen en ze voor beschadiging en vernieling te behoeden.

Wegens de geplande werken worden eventuele archeologische waarden in de ondergrond bedreigd. Daarom werd een archeologische controle van het terrein uitgevoerd. Binnen de contouren van het projectgebied werden enkele beperkt archeologische waarden uit de nieuwe tijd aangetroffen. Deze sporen konden niet nader geïnterpreteerd of gedateerd worden. Gezien de ligging binnen een 19de-eeuwse hoeve, kan wel worden aangenomen dat deze verband houden met de 19de- of 20ste-eeuwse erfactiviteiten of erfinrichtingen.

Uit de resultaten van het veldwerk bleek dus dat er zich geen relevante bedreigde archeologische waarden bevinden binnen de grenzen van het projectgebied. In overleg met de opdrachtgever konden de werkplannen zelfs dusdanig aanpassen worden, dat de twee aanwezige muurfragmenten gevrijwaard konden worden van vernieling. Er worden geen aanbevelingen geformuleerd voor eventueel verder onderzoek.

Bij eventuele vrijgave het terrein blijven de algemene bepalingen die voorzien zijn in:

- *het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij de decreten van 18 mei 1999, 28 februari 2003, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 18 november 2011 (BS 08.06.1999, 24.03.2003, 07.06.2006, 15.5.2009 en 13.12.2011)*
- *en het besluit van de Vlaamse regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003, 23 juni 2006, 9 mei 2008, 4 december 2009, 1 april 2011 en 10 juni 2011*

van toepassing, meer bepaald voor de bepalingen over de meldingsplicht van eventuele toevalsvondsten tijdens het verdere verloop van de werken.

Bibliografie

GOBIN E. 1994: *Een systematische archeologische veldkartering te Linden: Methode en resultaten*, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, Leuven.

VERMEERSCH P.M. 1976: Het steentijdmateriaal uit het Noordelijk Hageland, *Oudheidkundige Repertoria, XI*, deel 1.

<https://onderzoeksbalans.onroerenderfgoed.be/onderzoeksbalans/archeologie>

www.agiv.be

Bijlagen

Bijlage 1 Sporeninventaris

Spoor	Werkput	Vlak	Aard	Vorm
1	1	1	Muur	Baksteen
2	6	1	Muur	Baksteen

Bijlage 2 Fotoinventaris

Afbeelding nummer	Spoor	Werkput	Vlak	Aard
IMG_1760		2		WerkfotoOverzicht
2015-051-WP1-FO-1	WP1	1	1	Overzicht
2015-051-WP1-FO-2	WP1	1	1	Overzicht
2015-051-WP2-FO-1	WP2	2	1	Overzicht
2015-051-WP2-FO-2	WP2	2	1	Overzicht
2015-051-WP2-FO-3	WP2	2	1	Overzicht
2015-051-WP2-FW-2	WP2	2	1	OverzichtWerkfoto
2015-051-WP3-FD-1	WP3	3	1	OverzichtDetail
2015-051-WP3-FO-1	WP3	3	1	Overzicht
2015-051-WP3-FO-2	WP3	3	1	Overzicht
2015-051-WP3-FO-3	WP3	3	1	Overzicht
2015-051-WP4-FO-1	WP4	4	1	Overzicht
2015-051-WP4-FO-2	WP4	4	1	Overzicht
2015-051-WP4-FW-1	WP4	4	1	OverzichtWerkfoto
2015-051-WP5-FD-1	WP5	5	1	OverzichtDetail
2015-051-WP5-FO-1	WP5	5	1	Overzicht
2015-051-WP5-FO-2	WP5	5	1	Overzicht
2015-051-WP5-FW-1	WP5	5	1	OverzichtDetailWerkfoto
2015-051-WP6-FD-1	WP6	6	1	OverzichtDetail
2015-051-WP6-FO-1	WP6	6	1	Overzicht
2015-051-WP6-FO-2	WP6	6	1	Overzicht
2015-051-WP6-FO-3	WP6	6	1	Overzicht
2015-051-WP7-FD-1	WP7	7	1	OverzichtDetail
2015-051-WP7-FO-1	WP7	7	1	Overzicht
2015-051-WP7-FO-2	WP7	7	1	Overzicht
2015-051-WP7-FO-3	WP7	7	1	Overzicht
2015-051-WP7-FO-4	WP7	7	1	Overzicht
2015-051-WP8-FO-1	WP8	8	1	Overzicht
2015-051-WP8-FO-2	WP8	8	1	Overzicht
2015-051-WP8-FO-3	WP8	8	1	Overzicht
2015-051-WP8-FO-4	WP8	8	1	Overzicht
2015-051-WP9-FO-1	WP9	9	1	Overzicht
2015-051-WP9-FO-2	WP9	9	1	Overzicht
2015-051-WP9-FO-3	WP9	9	1	Overzicht
2015-051-WP10-FO-1	WP10	10	1	Overzicht
2015-051-WP10-FO-2	WP10	10	1	Overzicht
2015-051-WP10-FO-3	WP10	10	1	Overzicht

